

Dilettanternas scen

En stambok eller minnesbok var, förklarar SAOB, en bok vari vänner eller bekanta eller berömda personligheter ombads skriva en vers eller ett tänkespråk eller några minnesord och i anslutning därtill sitt namn. På farfars farfars facebooklösa tid var minnesbokskrivandet en inte oväsentlig litterär genre. Boken var ju avsedd att visas, och om dess ägare och man själv var kända måste man räkna med att ens visdomsord kunde spridas till offentligheten. I Kungliga bibliotekets Rydbergs-samling (L.40:127:2) hittar jag ett exempel på detta. Ett anonymt och odaterat tidningsklipp berättar att veckotidningen *Idun* ("för kvinnan och hemmet") besökt skådespelaren Gustaf Fredriksson (1832-1922) och därvid tryckt några tankar på vers och prosa ur hans minnesalbum. "Bland det vackraste denna egendomliga bok, bunden i violett sammet, gömmer, äro följande karakteristiska rader af Viktor Rydberg:"

Har det icke mer än en gång förekommit dig, som om världen utanför dina tiljor också vore en skådebana, men där det spelas af idel dilettanter, som alla mer eller mindre missförstå eller karikera sina roller? De må ursäktas, ty skådespelet, hvori de uppträda, är för stort för att kunna öfverblickas och för djuptänkt för att kunna genomblickas af dem, som uppträda i det. Låt oss hoppas, att det endast spelas öfver, och att den verkliga representationen återstår, efter hvilken styckets höge författare må uttala sig med samma gillande, som han uttryckte öfver sin härliga teaterbyggnad, när denna på sjetten dagen stod fullfärdig med en scen, som föreställde Eden. *De* kulisserna och *den fonden* hafva sedermera icke varit sedda. Kanske gömmas de till upträdet i sista akten. Lyckligt om så vore!

Den bärande metaforen, världen en teater, är väl lika gammal som teatern själv. Rydbergs turnering kan kanske ändå vara värd att lyssna på. Jag inbillar mig att orden om skådespelarna som missförstår och karikerar sina roller säger något om hans egen erfarenhet som rollspelare, liksom slutorden [möjligen] säger något om hans hopp. – Som framgår av sammanhanget betyder "spela över" här "repetera", medan "representation" är detsamma som "föreställning".

TORE LUND